

KUI SUUREKS SAAN, HAKKAN KIRIKUÕPETAJAKS

Küllil Keel

Constantin Adolf Thomson sündis 27. novembril 1865 (vkj) Tallinnas rätsepmeister Karl ja Ottilie Thomsoni perekonnas. Järgmise aasta 6. jaanuaril ristiti ta Oleviste kirikus. Samas kirikus avaldas ta juba õige väiksena oma soovi kirikuõpetajaks saada. Constantin Thomsoni poeg kirjutab oma mälestustes isast järgmist: *Kui isa 4 aastane oli ja oma venna ristimisest osa võttis, siis ütles ta peale talitust Oleviste õp. Huhnile: “Kuule onu, ma hakkam, kui suureks saan, ka kiriku õpetajaks, aga mitte niisuguseks õpetajaks kui sina oled, kes jala käib, vaid maaõpetajaks, kes alati hobusega sõidab.” See soov oli tal maast madalast maal rahva seas elada ja hobustega sõita.*

Õpingud

Ülikooli õppimaasumiseks vajaliku ettevalmistuse sai Constantin Tallinna Kubermangu Gümnaasiumis, kus ta õppis aastatel 1877-84. Õpingud jätkusid 1885. aastal Tartu Ülikooli usuteaduskonnas, mille ta lõpetas 1889. Pro venia concionandi ja pro ministerio eksamid sooritas ta 6. ja 7. novembril 1889. aastal. Prooviaasta möödus Kuusalu koguduses praost Woldemar Friedrich Kentmanni juures.

Kaarli koguduses

Thomsoni ordinatsioonitalitus toimus Toomkirikus I Kristuse tulemise pühal 2. detsembril 1890, mil ta ordineeriti Kaarli koguduse abiõpetajaks. Koguduses töötas ta vaid kaks aastat, kuid teda mäletati kaua ja mälestused temast olid väga head.

Tähelepanu väärib asjaolu, et Constantin aitas katta oma eelkäija, koguduse esimese abiõpetaja Johannes Koppeli ravikulusid. J. Koppel asus kogudusse tööle 1889. aastal. Haigestumise tõttu ei saanud ta tööd jätkata ning arstid soovitasid tal Saksamaale ravile sõita. Vaese lese pojana polnud seda aga kerge korraldada. Appi tulid sõbrad, kes sanatooriumi tarvis raha andsid, ja Constantin, kes oma palga Koppeli emale andis.

Kaarli koguduses abiõpetajana töötades andis ta ka usuõpetuse tunde Tallinna Nikolai Gümnaasiumis ja Tütarlaste Gümnaasiumis.

Perekond

Constantin abiellus 27. detsembril 1890 (vkj) Tallinnas pagar Wilhelm Wieckmanni tütre Metaga. Perekond täienes 4 poja ja 5 tütrega: Paul William, Käthe, Elsbeth Meta, Erhard, Waldemar, Annemarie, Doris, Helmut, Eva. Kaks poega, Waldemar ja Helmut, val-

isid vaimuliku elukutse. Viimane neist sai isa järelkäijaks Hageri koguduses 1936. aastal. Ametit sai ta pidada kuni 1941. aastani, mil ta viimaste seas suure kahjutundega Eestist Saksamaale lahkus.

Hageri koguduses

13. septembril 1892 pühitseti sisse uus Hageri kirik. Samal päeval introdotseeriti Hageri kogudusse ka uue õpetajana Constantin Thomson. Kohanemine maaeluga võttis küll aega, ometi jäi ta kogudust teenima 44 aastaks kuni 1935. aasta lõpuni. Ta oli tuntud väga otsekoheste ütlemlise ja hea huumori poolest. Nõnda võis ta jutluse katkestada ja mõne tukastaja und segada, öeldes: “Liisa, mis sa tukud seal all!” ja siis jutlust häirimatult edasi pidada. Kord jälle keegi talumees küsinud Thomsonilt: “Sina räägid, et Jumal on inimesed loonud, aga Hageri kooliõpetaja räägib, et inimene hoopis ahvist arenenud?” Thomson mõelnud natuke, siis vastanud: “Võib olla küll. Ma tundsin ta isa ka, see oli küll kangesti ahvi nägu.”

Oma isa elust kirikuõpetajana kirjutab tema poeg järgmist: *Isale kui ka emale oli maaelu ja maaolud võõrad, kuna mõlemad linnas kasvanud. Ka oli isa sunnitud*

Hageri õpetaja laialdast põllupidamist oma peale võtma. Hageri õpetajal oli 45 tiinu põldu ... Tuli 4 hobust pidada ja see oli ainult võimalik, kui õpetaja ise maid omas käes pidas. Kogudus tuli isale lahkkesti vastu ja ka 1905. a rahutused pole vahetorka kogudusega rikkunud. Palju raskem kui ärev 1905. a oli 1906. aasta, kus karistussalgad mööda maad sõitsivad ja kus enamasti ainult need karistada said, kes joobnud peaga olid mürgeldanud, kuna tegelikud süüalused ammu kadunud. Kui isa Hageris ametisse astus, oli kõige raskem aeg venestamise aeg, vanu kooliõpetajaid tagandati. Noori mehi, kes valdasid vene keelt, seati asemele ilma et nad kusagil kooliõpetaja ameti peale oleksid ettevalmistust saanud. Pärast peeti nendega suve kursusi, kuid ka need oli puudulikud ja pealiskaudsed. Rahva haridus läks hiiglasammul tagurpidi. Vaimulik elu oli sellega võrreldes tõusmas. Ärkamised, mis Rootsist Noarootsi olid tulnud, olid 1888 ja 1889 ka Hageri kogudust puutunud ja vaimuliku elu tõusu toonud. Ruumikas avar uus kirik oli alati rahvast täis, samuti palvemajad. Ja igas külas peeti lugemisi.

Kui praegusel ajal seltsielu ja sport eriti noori enda poole tõmbab, ei ole see veel suutnud seda tuld, mis ligi 50 aasta eest lõkkele löi, kustutada. Praegu veel peetakse Hageri külades 32 kohas lugemisi ja rahva osavõtt on elav. Õpetaja töö ei ole selle tõttu 43 aasta vältel mitte vähenenud, vaid vastupidi, kasvanud. ...Peale selle on Kohilas alev tekkinud, kus ligi 2000 elanikku, kus õpetajal enam kui 1 kord kuus tuleb jumalateenistust pidada.

Suure panuse andis Thomson ka Lääne-Harju praostkonna arenemisele töötades selle praostina aastatel 1920-1935.

1935. aastal palus Thomson end õpetaja kohalt vabastada. Kogudus armastas teda väga ja tegi talle lahkumise raskeks. Kuid Thomson tundis, et täit tööjõudu ei ole mul enam ja poole jõuga ei taha ma seda tööd teha, selle all kannataks kogudus. Alates 1. jaanuarist 1936 vabastati ta õpetaja ja Siseministeriumi perekonnaseisuametniku kohalt.

Tollane peapiiskop Bernhard Rahamägi ütles Thomsonile ametist lahkumisel soojad sõnad: *Küll on Jumal tõesti Sinu tööd ja püüdmisi krooninud ja Sind perekonnaga õnnistanud! Täna Sind enese ja Eesti Kiriku nimel kõige Sinu pika töö ja vaeva eest, iseäranis Sinu 35aastase truuduse eest Lääne-Harju praostkonna juhtimisel. Küllap Sinu teod käivad Sinu järel! Igal pool, kus Sina kaasa töötasid, oled Sina sügavad jäljed ja head mälestused järele jätnud.*

Hageri Rahvahariduse Selts

1907 asutasid Hageri kihelkonna ärksamad isikud Thomsoni eestvõttel Hageri Rahvahariduse ja Kooli Seltsi eesmärgiga kihelkonnas edendada rahvahari-

dust, rahva vaimlist ja kehalist kasvatust puht eesti rahvuslikus vaimus. Seltsi loomisel olid omad takistused, kuna venestamine võttis tol ajal hoogu, püüdes lüüa pisemagi rahvusliku eneseavalduse. Töö nõudis sitkust, jõudu ja armastust asja vastu. Ja seda leidis! 1907 avatakse raamatukogu ja luuakse koor, 1909. aasta alguseks valmib uus koolimaja ning tööd alustab Harjumaa esimene venestamisaastatejärgne 4-klassiline emakeelne erakool 50 õpilasega, 1913 valmib rahvamaja. Seda kõike Constantin Thomsoni eestvedamisel, kes jäi seltsi esimeheks pikkadeks aastateks.

Thomsonil jagus energiat mujalegi - tema algatusel asutati majandusalaseid ühisusi ja seltse, ta oli Ristrahva Pühapäevalehe toimetaja 1903-1918 ja Vaimuliku Ülemkohtu liige aastatel 1927-1935.

Constantin Thomson suri 15. märtsil 1938 ja on maetud Hageri kalmistule.

Ilmunud ajakirjas Sulane mihklikuul 2002